

Strokovno gradivo

Začasno in občasno delo v kmetijstvu

Na podlagi določb o začasnem in občasnem delu v kmetijstvu, smejo kmetijske panoge sadjarstvo, vinogradništvo, hmeljarstvo in zelenjadarstvo, za dela, za katera je neposredno glede na vegetacijo, sezono oziroma naravo dela značilen izrazito povečan obseg potrebe po delovni sili, delavce zaposliti na podlagi pogodbe o začasnem in občasnem delu v kmetijstvu. Delo po tej pogodbi sme imeti elemente delovnega razmerja, kljub temu pa se šteje, da ge za civilno pogodbo, pri čemer se morebitni spori med naročnikom in izvajalcem rešujejo pri sodišču splošne pristojnosti.

Trajanje dela in evidence

Kot naročnik (kmetje in kmetijska podjetja ter samostojni podjetniki posamezniki, ki opravljajo katero izmed prej naštetih kmetijskih panog) lahko nastopa nosilec ali član kmetijskega gospodarstva. Delo na podlagi te pogodbe pa sme na posameznem kmetijskem gospodarstvu potekati največ 120 dni v koledarskem letu. Pri tem pojasnjujemo, da v okviru teh 120 dni ne obstoji nikakršna omejitev glede samega števila izvajalcev na posameznem kmetijskem gospodarstvu. Posamezni izvajalec lahko tovrstno delo opravlja največ 90 dni v koledarskem letu. Podobno kot za kmetijska gospodarstva ni omejitev tudi za izvajalce, ki smejo v tem obdobju opravljati delo na enem ali več kmetijskih gospodarstvih, seveda pa je potrebno pri tem spoštovati določbe glede delovnega časa, odmorov in počitkov, kot jih določa zakon, ki ureja delovna razmerja.

Zaradi izvajanja nadzora nad trajanjem tovrstnega dela na posameznem kmetijskem gospodarstvu ter trajanjem dela posameznega izvajalca, bodo morali naročniki voditi dnevno evidenco, ki bo obsegala podatke o osebnem imenu in naslovu izvajalca, številu opravljenih dni začasnega ali občasnega dela ter podatke o izrabi delovnega časa posameznega izvajalca, vključno s točnim časom prihoda na delo in odhoda z dela. To evidenco bodo morali naročniki hraniti pet let po izteku koledarskega leta, v katerem je bila pogodba sklenjena, in jo na zahtevo pristojnega organa predložiti na vpogled.

Plačilo ter prispevki in davki

Delo po tej pogodbi mora biti plačano najmanj v višini 4,79 evra bruto/uro, s čimer se izvajalcem zagotavlja najnižje plačilo. Znesek se bo letno usklajeval z gibanjem povprečne plače in ga bo najkasneje do 1. aprila posameznega koledarskega leta določil minister pristojen za kmetijstvo. Naročnik dela je izvajalcu dolžan izplačati plačilo za opravljeno delo v 15 dneh po opravljenem delu oziroma, če je pogodba sklenjena za več kot mesec dni, do 15. v mesecu za pretekli mesec.

Delo na podlagi pogodbe o začasnem ali občasnem delu v kmetijstvu se šteje kot delo v okviru drugega pravnega razmerja. Naročnik mora zato izvajalca vključiti v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zdravstveno zavarovanje in obračunati ter plačati prispevke iz naslova teh zavarovanj ter davke.

Vezano na status izvajalca, se plačajo naslednji prispevki in davki:

1. če je izvajalec slovenski državljan, zavarovan po 18. členu ZPIZ-2 (brezposelni): prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (15,5 odstotka prispevek zavarovanca ter 8,85 odstotka prispevek delodajalca), prispevki za zdravstveno zavarovanje (0,53 odstotka za poškodbe pri delu in poklicne bolezni ter 6,36 odstotka prispevek po 55.a členu ZZVZZ);

2. če je izvajalec slovenski državljan, ki ni zavarovan po 18. členu ZPIZ-2 (npr. je redno zaposlen za polni delovni čas, poleg tega pa opravlja še delo na podlagi pogodbe o začasnem in občasnem delu v kmetijstvu): prispevek za posebne primere zavarovanja po stopnji 8,85 odstotka, prispevki za zdravstveno zavarovanje (0,53 odstotka za poškodbe pri delu in poklicne bolezni ter 6,36 odstotka prispevek zavarovanca po 55.a členu ZZVZZ);

3. če je izvajalec upokojenec - slovenski državljan, se prispevki obračunajo na enak način kot v predhodnem primeru;

4. v primeru izvajalcev, ki so tuji državljani in prihajajo iz držav EU, EGP ali Švice se obveznost plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje presoja glede na splošna pravila o koordinaciji sistemov socialne varnosti. Če tak izvajalec razpolaga z obrazcem A1, ki mu ga izda nosilec socialnih zavarovanj v njegovi domači državi, ne nastane obveznost vključitve v socialna zavarovanja v Sloveniji. V kolikor pa izvajalec ne razpolaga z obrazcem A1 oziroma prihaja iz tretje države, je potrebno obračunati oba prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (15,5 odstotka prispevek zavarovanca ter 8,85 odstotka prispevek delodajalca). Sezonski delavci navadno tudi niso vključeni v sistem zdravstvenega zavarovanja pri nas, saj pri nas bivajo le za čas opravljanja sezonskih del, zato se prispevek za zdravstvo ne obračuna.

Poleg navedenih prispevkov, je, skladno z določili zakona, ki ureja dohodnino, potrebno obračunati tudi akontacijo dohodnine, ki pa v primeru tujih sezonskih delavcev pomeni tudi dokončno plačilo dohodnine in v njihovem primeru znaša 25 odstotkov od bruto plačila.

Na tem mestu želimo posebej izpostaviti, da se posebnega davka od določenih prejemkov, skladno z Zakonom o posebnem davku na določene prejemke - ZPDDP (Uradni list RS, št. 72/93, 22/94, 45/95, 12/96 in 82/97) v višini 25 odstotkov na podlagi te pogodbe ne plača, saj je bil na pobudo KGZS vložen amandma, ki ga je Odbor DZ za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kasneje tudi sprejel.

Varstvo pravic izvajalcev

Poleg že omenjene najnižje urne postavke se z novo obliko dela izvajalce ščiti tudi pred diskriminacijo, spolnim in drugim nadlegovanjem ter trpinčenjem na delovnem mestu, ter se jim zagotavlja enaka obravnava glede na spol, prepoved dela otrok, delovni čas, odmori in počitki, odškodninska odgovornost, varstvo nekaterih kategorij delavcev glede prepovedi opravljanja del ter varstvo osebnih podatkov v enaki meri, kot so ta področja urejena v zakonu, ki ureja delovna razmerja. Za začasno ali občasno delo v kmetijstvu, se uporabljajo tudi predpisi, ki urejajo varnost in zdravje pri delu.